

VOORJAAR AAN HET MEER VAN LUGANO

ANTICIPATIE

Ds Straatsma wees er in een lezing op, dat de moderne jeugd geworden is, zooals ze is, ten deele als gevolg van emancipatie. En hij voegde er deze uitspraak bij, dat emancipatie altijd het gevaar meebrengt van anticipatie. Van een te vroegtijdig grijpen naar vruchten, die nog niet rijp zijn.

Hij verwees daarbij voornamelijk naar de sexueele verhoudingen. Men wil de jeugd vrijheden toestaan, waarvoor de jonge menschen de verantwoordelijkheid nog niet kunnen dragen, omdat ze er niet rijp voor zijn. En men meent het hun gemakkelijk te moeten maken door hun het recht toe te kennen, de gevolgen te voorkomen.

Ikzelf dacht bij die uitspraak ook aan de lectuur voor onze meisjes. Onze oudere meisjes vooral. Er is reeds vaker van onderscheidene zijde op gewezen, dat deze meisjesboeken maar al te veel naar één recept geschreven zijn. Ervaringen op school, een moeizaam behaald diploma (omdat men nooit ernstig werkte), liefst op school al een „vriend“ en aan het eind de verloving. Daarmee is dan het einddoel bereikt en de auteur noch wellicht de lezeressen beseffen, dat men pas aan het begin staat.

Er zijn uitzonderingen, gelukkig.

Maar in doorsnee vertoont deze lectuur toch veel teekenen van bedoelde anticipatie.

Heel dikwijls zijn de personen, die er in geteekend worden, heur leeftijd een aardig stuk vooruit. En dat niet in wijsheid, maar in het ervaren van dingen, die nog buiten hun leven moesten blijven. En ook in dit soort ge-emancipeerd-zijn, dat ze van gezag boven zich niet veel moeten hebben.

Ook wanneer ik reken met het feit, dat de moderne jeugd anders staat tegenover het leven — minder beschoornd, zelfbewuster — blijft deze opmerking gelden.

Voor al is dit het geval op het terrein der liefde.

Ik bedoel nu nog niet eens, dat jongens en meisjes uit één klas er een uitgesproken vriendschap op na houden. Dat is heel gewoon en dus niet aan de auteurs te verwijten.

Een beetje anders wordt het al, wanneer er van de tien boeken zeker acht zijn, wier heldin vlak na een eind-examen de zekere (?) haven van de verloving binnen zeilt. Een „happy-end,” waarmee alles in orde schijnt.

Maar het allerergst is het wel, wanneer de auteur niet schroomt een kind van nog geen zeventien in een verhouding tot een veel ouderen man, vader van kinderen, te plaatsen, die van zijn kant op een huwelijk afgestemd is. Dat het meisje in kwestie hier niet aan wil, verandert niet aan het feit. Is dit nu lectuur voor meisjes van, zeg, zestien tot achttien? Mag men voor haar zoo alle verhoudingen uit het oog verliezen en het doen voorkomen, dat een kind van nog geen zeventien reeds rijp geacht zou kunnen worden voor zulk een taak: tweede moeder te zijn van niet eens heel kleine kinderen?

En dan is er nog iets.

De tijdsomstandigheden brengen mee, dat jonge menschen niet vroeg kunnen trouwen, indien ze al tot een huwelijk kunnen komen. En studeerende jongelui zeker niet. Mag men nu er een regel van maken zoo te anticipeeren (vooruit te grijpen), dat men het in zijn verhalen doet voorkomen, als ware een zeer vroege verloving ook in deze kringen een begeerenswaardige zaak?

In andere opzichten schijnt men reeds zeer bang voor anticipatie. Want slechts zeer zelden wordt er gewezen op de verantwoordelijke taak, die op den mensch rust in betrekking tot zijn medemenschen. Voor het leven met zijn zware eischen schijnt men bevreesd. Voldoening aan eigen wenschen wordt als geluk, het hoogste geluk, gesteld.

Nu weet ik wel, dat het zeer moeilijk is een goed boek voor dezen leeftijd te schrijven, dat gelezen wordt, graag gelezen door haar, voor wie het bestemd is. Maar dat ontstaat de auteurs toch niet van hun verantwoordelijkheid. En de ouders niet van het toezicht op de lectuur van hun opgroeiende meisjes.

Want het kan nooit in het belang van de jeugd-zelf zijn, dat vooruit gegrepen wordt naar levenswaarden, die ze nog niet op de juiste wijze kunnen schatten.

J. M. W.-W.